

מוסדי דעת ונתיבי תורה מהיכל רבינו מרן ראש הישיבה שליט"א

• ישיבת פוניבז' •

פרשת מקץ - חנוכה תשפ"ג

• בס"ד • שנה ג' • גליון קכ"ד •

המלחמה התמידית עם יון - במה מוצאים טעם

בעולם הוא שבזה נמצא הטעם, זה החיים, וזה יון. אנחנו אומרים - כאן נמצא הטעם, כאן החיים!

המלחמה נגד ה"תרבות" יון שקיימת גם היום

זה מלחמה יום-יומית, תרבות יון נמצאת בכל מקום בעולם, לכל אחד מאיתנו יש בלב את ה'יון' שלו, את הרצון לקבל טעם מהעולם הזה והבלי, והאדם רוצה להרגיש כל הזמן מה העיקר בחיים וממה הוא יכול להנות יותר. והמקום שבו זה ניכר היכן נמצא הטעם, הוא כשלומדים בהתמדה שעות ברציפות, שלא מפסיקים באמצע הלימוד לדברים אחרים, שלא שמחפשים באמצע הלימוד הנאות נוספות, הדברים האלו מראים על האדם במה הוא שקוע, ועל כך נטושה המלחמה.

היצר הרע מתפשט, יש לו שיטות חדשות בכל דור ודור, אחד הניסיונות בדור האחרון הם כל המכשירים החדשים והטכנולוגיה שמוצאים בעולם זה כדי לתת לאדם עוד טעם, סקרנות בדברים אחרים, תהיה שקוע בדברים נוספים מלבד התורה ולהוציא אותו מהטעם העיקרי בחיים.

הכלים שלנו להילחם בו הם בכלים הישנים שהיו לנו כבר בדורות עברו - חידושי תורה, מי שמחדש בתורה על דרך חיפוש האמת - יש לו את הטעם בחיים, הוא מתפלל ומתחנן לקב"ה ב"אהבה רבה", ב"אתה חונן", הוא רוצה, וכך הוא משיג את הטעם האמיתי בחיים, זה כוחנו במלחמה עם יון.

"אלא כדי שיהיו פנוין בתורה וחכמתה"

המלחמה עם יון נגזרה כבר בבריאת העולם, כתוב במדרש (בראשית רבה ב' ד') עה"פ "וחושך על פני תהום" - "וחושך זה גלות יון שהחשיכה עיניהם של ישראל בגזירותיהן". אברהם אבינו ראה את זה בברית בין הבתרים. בחסדי ד' לנו אין את גזירות יון כמו שהיה שם, אבל יש לנו את התרבות שלהם, תרבות יון, שעל זה אנו נלחמים.

ידועים דברי הרמב"ם (פ"ב מהל' מלכים ה"ד) "לא נתאו החכמים והנביאים ימות המשיח, לא כדי שישלטו על כל העולם, ולא כדי שירדו בעכו"ם, ולא כדי שישאו אותם העמים, ולא כדי לאכול ולשתות ולשמוח, אלא כדי שיהיו פנוין בתורה וחכמתה".

עם ישראל רוצים את ימות המשיח כדי שיוכלו ללמוד את התורה בלי שום טרדות. כל אחד כאן יכול ללמוד את התורה בלי טרדות, אנחנו נמצאים אחרי מלחמת החשמונאים עם יון, הקושי היה אז והם יסדו לדורות שאפשר להתגבר על קושי וללמוד למרות הקושי, וממה קיבלנו את הכוח להמשיך לעמוד גם כנגד התרבות שהיונים הנחילו בעולם. על זה אנו חוגגים שמחים, ומוזים כל שנה מחדש.

ההכרזה מידי שנה: התורה תנצח את הגשמיות

עכשיו זה הימים המסוגלים לזה, מעין ראש השנה לימים הללו שבהם מתחזקים כל שנה מחדש, שהטעם בתורה ינצח את הגשמיות. זה מאבק שלא יגמר עד ביאת הגואל בב"א, בכל דור ודור יש את הניסיונות שלו והתורה תמיד מנצחת.

מרן הגר"ח מבריסק צוק"ל הביא לעולם שיטת לימוד חדשה כדי לנצח את היצר הרע שהיה אז בעולם. תמיד יש לתורה תשובה כנגד היצר הרע של אותו הדור, התורה תמיד מנצחת. וכך התורה עוברת בכל דור ודור, לומדים ומחדשים, זה הניצחון על יון.

מבוטחנו מהקב"ה "תניא רבי שמעון בן יוחי אומר חס ושלום שתשתכח תורה מישראל שנאמר כי לא תשכח מפי זרעו" (שבת קלח:), התורה תמיד תנצח עד ביאת הגואל, מתקדמים כל הזמן לניצחון הגדול על היצר הרע, ולתקן עולם במלכות שקי.

(משא רבינו מרן שליט"א במסיבת חנוכה בישיבה הק" - תשפ"ג)

שורש המלחמה עם יון

עושים סעודת מצוה, חוגגים את הניצחון של עם ישראל מול יון. מהו הניצחון על יון? יון הייתה מעצמה עולמית חזקה מאוד, הם שלטו על העולם והחדירו תרבות חדשה לעולם - תרבות יון, והם הצליחו להעמיד בעולם תרבות חדשה, תרבות שלא הייתה עד אז, עד לימי היונים אומות העולם היו עובדים לעץ, לאבן ולעבודה זרה, לא הייתה לגויים שום 'חכמה' חדשה שהתיימרה להחליף את חכמת התורה והיהדות, היוונים חידשו חידוש הם ניסו להעמיד 'חכמה' חדשה כנגד חכמת התורה.

יון רצו להשליט את התרבות הזאת בכל העולם והצליחו בזה, חוץ ממקום אחד קטן ששם הם לא הצליחו. ולכאן עלינו להבין מדוע זה נקרא שעם ישראל ניצח אותם? אמנם היום אין כמעט משמעות למדינת יון בעולם, אבל למעשה הם הצליחו להחדיר את התרבות החדשה שלהם, כל העולם חי ופורח עם זה.

אלא הניצחון בזה הוא שעם ישראל חי וקיים, וזה היה המלחמה עם יון. עם ישראל לא חיפשו אף פעם לשנות את כל העולם, העולם חי כמנהגו, ועם ישראל חיים כמנהגם, אבל יון רצו לשנות אותנו, הם רצו להשליט את תרבותם עלינו, ובזה הם לא הצליחו!

סיבת המלחמה על התורה שבעל פה

כבר הזכירו כאן שעיקר מלחמת יון עם בני ישראל הייתה על לימוד התורה שבעל פה, ומה שכתוב (תהלים י"ט, י"א) "ומתוקים מדבש ונפת צופים", קאי על תורה שבעל פה. תורה שבכתב כל אחד יכול ללמוד, אבל כדי להיות שקועים בלימוד באופן מוחלט זה ייתכן רק על ידי הטעם שבתורה שבעל פה.

ידועים דברי המדרש (תנחומא פרשת נח, ג') "ובפ' שנייה כתיב בה בכל לבבכם ובכל נפשכם ולא כתב בכל מאדכם ללמדך שכל מי שאוהב עושר ותענוג אינו יכול ללמוד תורה שבע"פ לפי שיש בה צער גדול ונדוד שניה ויש מבלה ומנבל עצמו עליה", בפרשה הראשונה כתוב "ובכל מאודך", ובפרשה השניה בק"ש לא כתוב "ובכל מאודך", כיון שפרשה ראשונה קאי על תורה שבעל פה - "ושונתם לבניך", ולא יתכן ללמוד תורה שבעל פה עם דברים נוספים ולכן צריך שיהיה בכל מאודך, אבל פרשה שניה קאי על תורה שבכתב, וזה לא סותר, שייך שני הדברים ביחד.

מה יסוד כוחה של תורה שבע"פ. בתורה שבעל פה יש את הטעם של התורה, כל הגישמאק נמצא שם, וכשאדם לומד תורה עם טעם הוא 'מחוסן' מפני תרבות יון. בזה היה המלחמה עם יון, איפה נמצא הטעם, מה יותר טוב, האם לאכול סעודה טובה או למסור חבורה, מה יותר טוב, במה האדם יותר שמח. זה העבודה שלנו, צריך לזכור כל הזמן שלא מספיק מה שמתפללים, צריך גם להרגיש טעם בתפילה, לאהוב את התורה, להרגיש טעם בלימוד.

היכן טעם החיים

כתוב בגמ' (חגיגה טו:) "אחר מאי - זמר יווני לא פסק מפומיה. אמרו עליו על אחר, בשעה שהיה עומד מבית המדרש הרבה ספרי מינין נושרין מחיקו", אחר היה לומד קודם שיצא לתרבות רעה הרבה תורה, אבל זמר יווני לא פסק מפיו, והיו ספרי מינין נושרים מחיקו, ה'טעם' שלו היה בדברים המשמחים של יון. ליון לא היה אכפת שילמדו תורה, הם רצו שיחד עם זה ישירו את השירים שלהם, והשמחה לא תהיה בתורה - השמחה תהיה בשירים שלהם.

אומרים בסוף הלימוד "אנו עמלים והם עמלים", זה היה שורש הוויכוח איתם, מי עמל ומקבל את השכר, ומי במקום לחיות את האמת חי דברים בטלים, איפה נמצא הטעם בחיים. הפרסומת של כל האוכל

מתוך משא רבינו מרן שליט"א בישיבה הגדולה "באר מרדכי" במסיבת חנוכה

ומעמד "סיום הש"ס" (המחזור שני) שנלמד ע"י בני הישיבה לזכרו של מרן הגר"ש הכהן דייטש זצוק"ל – יום רביעי כ"ח כסלו תשפ"ו

כשלומדים כאן בעולם הנשמה מתקדשת, האדם גודל ומתקדם בחיים. ומצאנו בזה דברים נפלאים בספר ההפלאה (בהקדמה לכתובות, אות ט') על התקשרות הלומד לנשמת המלמד, "וכמו שאמרו חז"ל בפסוק וחכך כיון הטוב הולך לדודי למישרים דובב שפתי ישינים ששפתותיהם דובבות בקבר. והיינו שבהזכרת דבריהם חלק תורתם מעורר שורש נשמתם למעלה ולהיות כי נשאר בקבר קיסטא דחיותא הקשורה בשורש נשמתם כדאיתא בזהר על כן בהתעוררות נשמתם מתעורר החיות שבגוף וכו'. **ומובן מזה כי העוסק בתורה בכוונה שלימה מתקשר בנשמת התנא או האמורא והוא ומעורר אותו**, מה שכתבו על מי שמזכיר דברי המת ששפתותיו דובבות בקבר, זה לא רק שאתה מעורר את שפתי, אלא שגם הוא משפיע על נשמתך. ומסיים ההפלאה (אות י') בחידוש עצום - בהתקשרות הנשמה גם בענייני חולין, שגם שם מתדבקים בכותב, התקשרות הנשמה לספר זה לא רק בדברי תורה אלא גם בדברים בטלים, אם אתה קורא מאמר של אדם ריק ופוחז, זה משפיע בשני דברים, גם מה שאתה קורא משפיע עליך, זה נכנס לך לראש ומפריע לך, וגם הנשמה שלו נכנסת בך ומשפיעה עליך, בדיוק כמו בדברי קדושה. ולכן יש חובה להיזהר ולהישמר לא לקרוא שום דברים חיצוניים.

יש לנו אפשרויות עצומות, כשאנחנו לומדים תורה ולומדים את דברי התנאים והאמוראים הקדושים - אנחנו מתחברים לנשמתם, לומדים חברותא עם אב"י ורבא, לימוד התורה זה נצח. ראש הישיבה מרן רבי ברוך שמואל זצוק"ל השאיר אחריו את הישיבה כאן, השאיר תלמידים, השאיר ספרים, אנחנו לומדים בהם, ומלבד מה שאנו מתחברים אליו ולנשמתו - גם נשמתו עולה מעלה מעלה. וכשמסיימים את הש"ס לזכרו זה ודאי דבר גדול.

נמצאים כעת בימי החנוכה, עם ישראל למדו את התורה בטהרה, במסירות נפש וניצחו את היוונים, התורה נשארה, ליוון אין זכר מיוחד בעולם. ידוע שפעם רבינו מרן הרב זללה"ה היה ברומא, ועבר ב'שער הניצחון', יש להם שם שער מיוחד שעשו לזכר מה שניצחו את היהודים, ומרן הרב עמד שם ואמר - טיטוס טיטוס, ממך לא נשאר שום דבר, אנחנו היהודים חיים וקיימים לנצח. אנחנו נצחיים, התורה היא נצחית, חנוכה זה חג שמסמל את נצחיות התורה, להתחבר לתורה, לספרים, לגמרא, לקב"ה. זה המשמעות כשעושים סיום לעילוי נשמת, מחברים את העולם הזה והעולם הבא, הוא שם ואנחנו כאן, וביחד התורה מתחברת. אדם יכול לבזבז את החיים ולחיות חיים של גשמיות, ומאידך יכול לנצל אותם ולחיות חיים של עולם הבא.

מדפיסים כאן בישיבה חוברות עם חידושי תורה של הבחורים, כל זה כעצה לאהוב ולהנות מהתורה, ההנאה מחברת, כותבים, מוסרים חבורות, שואלים שאלה טובה, תירוצ טוב, כל זה מחבר אותנו יותר אל התורה, וכמו שמבואר ברבינו יונה (אבות ב, ז) "מרבח חכמה מרבח ישיבה" - ר"ל חכמת הסברה והפלפול שעל ידי זה הוא מרבח ישיבה כי יבאו התלמידים לשמוע דבריהם חדשים ולהתחדד עמו וללמוד ענין הסברה המתחדשת כי היא חכמה בפני עצמה", כשיודעים סברה טובה, זה מרבח בישיבה, זה המהות של ישיבה, וכו' כאן בישיבה זכיתם שיש מגידי שיעורים טובים, ולומדים טוב. נצא מימי החנוכה עם החיזוק הזה, אנחנו לומדים תורה ונהנים מהתורה, והיא חיינו.

מתוך משא רבינו מרן שליט"א במעמד "סיום הש"ס" בעיר ביתר עילית לע"נ מרן הגר"א הכהן דייטש זצוק"ל – יום חמישי כ"א כסלו תשפ"ו

זה נשאר לנו לדורות. הכוח הזה של המסירות נפש, שהמסירות נפש עושה את הנס, הכוח הזה נשאר לנו לדורות - מסירות נפש. האבן יסוד של החשמונאים בכל דור ודור הוא המסירות נפש. הכלל בענייני ציבור הוא לפעול הכל במסירות נפש.

כעת כשעושים כאן סיום מסכתות, וסיום הש"ס לעילוי נשמתו של רבי אשר זצוק"ל, וכתוב בספרים שאם נותנים צדקה לע"נ נפטר, זה מועיל לע"נ רק אם אותו הנפטר היה נותן בעצמו צדקה בחייו, בלי זה, אין שום שייכות לנפטר, רק אם הוא נתן צדקה מועיל לע"נ נתנת צדקה נוספת אחר פטירתו. על פי רוב כשבחורים מסיימים מסכת, זה לימוד שמגיע מחוץ לשעות הסדרים, בסיום מסכת יש משהו של יותר "בכל כוחו". כשעושים סיום מסכת לזכרו של הראש ישיבה רבי אשר, שכל כולו היה כל הזמן לחפש ולהוסיף עוד ועוד - כל הוספה נזקפת לזכותו, כי זה היה כל מהותו, איך מתקדמים, בכל דבר, בכל חלקי התורה, עוד חברותא, עוד חבורה, זה מה שהוא חיפש כל הזמן. כל עשייה כזאת נזקפת לזכותו, הכוח הזה להשקיע בכל מצב, גם כשאין כוח - זה היה כל מהותו.

כשמסיימים מסכתא מתפללים ומודים לקב"ה את התפילה שאומרים כל יום בסוף הלימוד, מודים לו שאנחנו לומדי תורה ולא מיושבי קרנות, אומרים את ההבדלים, אנו רצים והם רצים, אנו עמלים והם עמלים, אנו משכמים והם משכמים. אומרים את זה כשמסיימים את המסכת ובסוף הלימוד, לא אומרים את זה בהתחלה וכדי שירד אותנו בלימוד התורה שיש תכלית לתורה. (ויעו' בתפארת ישראל (ברכות ד, ב') שמבאר באריכות את הסיבה שדרך ההודאה היא בצורה הזאת שהם לא עושים כלום ואנחנו חיים בשביל העולם הבא. ולא רק להודות על חלקנו בלבד).

כשהאדם לומד, יש לו גישמאק בלימוד, כל אחד לפי ערכו, אבל כשהוא יוצא אחרי הלימוד לרחוב ורואה דברים אחרים, הוא יכול לחשוב שגם בחוץ טוב, הוא רואה שכולם רצים, יש שם הנאות גדולות, וזה סכנה, הוא יכול לרצות את זה גם כן. ואז היצר הרע עובד, הוא אומר לאדם שגם שם יש דברים טובים, חיים טובים ומשמחים, ולכן לפני שאנחנו יוצאים מהבית מדרש לרחוב אנחנו אומרים ומשננים לעצמנו שבחוץ אין כלום, לחזור על זה כל פעם מחדש, לזכור כל הזמן שאנו רצים לחיים העולם הבא, שאנחנו עושים דברים טובים, ואז בחוץ הניסיון קטן יותר. את ה'מודים' אומרים כשיוצאים החוצה, יש עשייה בתוך הבית מדרש, כולם לומדים, חוזרים, יודעים ומחדשים, יש חיים של תורה, חיים שוקקים אצל לומדי בית המדרש. אבל כשיוצאים החוצה לעזור לאחרים, לעסקנות - שם זה עולם אחר לגמרי, שם אין את הסיפוק וההנאה, זה עבודה קשה, כמה קשה לשכנע אחרים ולתת להם הנהגה איך ומה לעשות, עוד יהודי ועוד יהודי, סוג אחר של מסירות נפש ממשירות נפש לתורה. כשאדם מוסר את עצמו לתורה - הוא מקבל מיד כוחות מהתורה, לומדים, מתקדמים, יש טעם, מקבלים כוחות, אבל בעסקי ציבור אוכלים הרבה מרור, זה קשה, אין את העשייה שרואים בה את התוצאה מיד.

כשמעלים את זכרו של רבי אשר שנמצא עדיין איתנו ואנחנו מרגישים אותו יום יום, אנחנו רואים את החלק הזה של ההשפעה הכללית והציבורית שהיתה לו. העיר ביתר עוד תזכה בעז"ה להיות מקום תורה עצום, זה תוספת תורה, דברים שלא היו פעם, מרבים עוד ועוד תורה.

זה מה שעשו בחנוכה, זה המהות של חנוכה הבית שהיתה אז בבית המקדש, היו יוונים מתיוונים, ומעט צדיקים, מעטים, חלשים, אבל הם היו טהורים, עוסקי תורתך. נרגיש לפני חנוכה את המעלות העצומות של מה שאנחנו עושים עכשיו. וכמו שאמרנו, הכוח הזה של המסירות נפש נשאר לדורות, יש כאן בחורים מהישיבה, ויש אנשים מבני הקהילה (כמובן שתפקידם של הבחורים הוא רק ללמוד תורה ולא לעסוק בשום דבר אחר), רואים כאן אנשים מבני הקהילה, גדלים ושומחים, רואים שהתורה מצליחה, שהקדושה מצליחה, שהטהרה מצליחה, וזה יועיל גם לעילוי נשמתו.

זה מה שאומרים בעל הניסים, רבים בעד מעטים, גיבורים בעד חלשים, וידועה השאלה שב"על הניסים" מודים לקב"ה על הנס "וטמאים ביד טהורים, ורשעים ביד צדיקים, וזדים ביד עוסקי תורתך", לכאורה מה הנס הגדול של טמאים ביד טהורים וכו', מה הנס הגדול שצדיק מנצח רשע. ונראה שהביאור בזה הוא שהמלחמה היתה על זה גופא - על הטהורים, על הצדיקים, על העוסקי תורתך, יון נלחמו עם בני ישראל והביאו את כל הגיבורים שלהם כדי שכולם יהיו רשעים, זה הסיבה למלחמת יון, כדי שעם ישראל לא ילמדו את התורה, שכולם יהיו טמאים ורשעים. ועל זה אנחנו מודים, על מה שהטהרה ניצחה את הטומאה, שהקדושה ניצחה.

כשעושים סעודת מצוה וסיום, אנחנו אומרים שהתורה היא העיקר בחיים, לתורה יש תכלית, עם התורה אנחנו שמחים, כשאדם לומד תורה הוא לא חושב על מה שיש ברחוב, וכשאנחנו חוגגים עם התורה, אנחנו מחזירים לעצמנו את השמחה והבשורה לפני שיוצאים החוצה - לשמוח עם התורה.

י"ל ע"י מכון 'צור התורה'
לתרומות והנצחות:

02-302-4186

לקבלת הגיליון מידי שבוע באמייל:
mzh0747@gmail.com

ניתן להאזין לשיעורי ושיחות
רבינו מרן שליט"א
על ענייני החנוכה
בקה השיעורים
שלוחה 4 < 9

הוקדש לעילוי נשמת
הגאון רבי שרגא דוד ב"ד שמעיה
יהודה כץ זצ"ל
נתיב נ"י כמה נעבדו שליט"א

לעילוי נשמת
הרבנית הצדקנית מרת שושנה יפה
בת רבקה ארנברג ע"ה
אשת חבר לראש ישיבת כסת יצחק - חדרה
מרן הגר"י שליט"א
נלב"ע כ"ט כסלו תשפ"ו

נתרם לעילוי נשמת
הרבנית מרת דבורה ברגמן ע"ה
אשת חבר למרן הגרמ"צ שליט"א
נלב"ע ליל זאת חנוכה תשפ"ה
נתיב נ"י דידתו בני המשפחה שליט"א